

Запобігання неналежному поведженню з особами, позбавленими волі, в Європі

КЗК організує інспекції місць позбавлення волі, щоб оцінити, як поводяться з особами, яких утримують під вартою. До таких місць належать в'язниці, заклади для утримання неповнолітніх, поліцейські дільниці, центри для утримання порушників імміграційного законодавства, психіатричні лікарні, соціальні заклади тощо.

Делегації КЗК мають необмежений доступ до місць позбавлення волі і право вільно пересуватися всередині таких установ. Вони віч-на-віч бесідуєть з позбавленими волі особами і вільно спілкуються з усіма, хто може надати необхідну інформацію.

Після кожної інспекції КЗК надсилає докладну доповідь відповідній державі. Ця доповідь містить висновки Комітету, його рекомендації, коментарі та запити про надання інформації. КЗК також звертається з проханням надати йому докладні відповіді на порушені в доповіді питання. Такі доповіді та відповіді на них є складовими частинами безперервного діалогу з відповідною державою.

Повною назвою КЗК є «Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню». Отже, наголос робиться на двох важливих особливостях Комітету: по-перше, він є Європейським щодо сфери своєї дії, по-друге, його діяльність охоплює не тільки «катування», але цілу низку ситуацій, що можуть розглядатись як «нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження чи покарання».

Система інспекцій

Інспекції здійснюються делегаціями, до складу яких, як правило, входять кілька членів КЗК, котрих супроводжують працівники секретаріату Комітету і, якщо це необхідно, експерти та перекладачі.

Делегації КЗК здійснюють інспекції періодично (як правило, один раз на чотири роки), але, якщо необхідно, Комітет може організувати додаткові позачергові («ad hoc») інспекції.

Комітет має повідомити відповідну державу про свій намір здійснити інспекцію. Після такого повідомлення делегація може у будь-який час здійснити інспекцію будь-якого місця, де утримуються позбавлені волі особи.

Співпраця і конфіденційність

Принципи співпраці і конфіденційності є складовими частинами міжнародної угоди, яка створює КЗК.

- Співпраця з національними владними органами є стрижнем діяльності Комітету, оскільки його метою є захист позбавлених волі осіб, а не осудження держав за порушення.
- Конфіденційність є іншою особливістю діяльності КЗК: висновки Комітету, його доповіді і коментарі урядів мають, у принципі, конфіденційний характер. Разом з тим, значна частина інформації про діяльність КЗК є загальнодоступною.

Опублікування інформації

- Кожна держава може сама забажати оприлюднення доповіді Комітету разом зі своїми коментарями. На сьогодні більшість держав вирішили опублікувати ці документи.
- Якщо якась держава не бажає співпрацювати або відмовляється покращувати ситуацію у світлі рекомендацій КЗК, Комітет може вирішити зробити «публічну заяву» з цього приводу.
- Крім того, Комітет щороку готує і оприлюднює «Загальну доповідь» про свою діяльність.

Структура КЗК

- Членами Комітету є незалежні та неупереджені експерти із різнобічним досвідом. Серед них є правники, медики та фахівці з пенітенціарних і правоохоронних питань.
- Від кожної Договірної Сторони Комітет міністрів Ради Європи обирає до складу КЗК одну особу. Члени Комітету здійснюють свої повноваження в їхній особистій якості (тобто вони не представляють державу, від якої обиралися). Для забезпечення ще більшої неупередженості члени КЗК не здійснюють інспекцій у тих країнах, від яких їх було обрано.
- Секретаріат КЗК входить до складу Генерального Директорату Ради Європи з прав людини.

Контекст

- КЗК було створено відповідно до прийнятої в рамках Ради Європи Європейської конвенції про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поведженню чи покаранню, яка набула чинності у 1989 році.
- Комітет спирається на статтю 3 Європейської конвенції з прав людини, яка передбачає: «Жодна людина не може зазнавати катувань чи нелюдського або такого, що принижує гідність, поведження чи покарання».
- КЗК не є судовим органом, а передбачає превентивний механізм несудового характеру для захисту позбавлених волі осіб від катувань та інших форм неналежного поведження. У такий спосіб він доповнює діяльність Європейського суду з прав людини.

Ратифікація

- На сьогодні Конвенцію ратифікували 47 держав-членів Ради Європи.
- Конвенцію відкрито для підписання державами-членами Ради Європи. Комітет міністрів Ради Європи може запропонувати будь-якій державі, яка не є членом цієї організації, приєднатися до Конвенції.

Додаткові джерела інформації

- З доповідями КЗК, коментарями урядів, публічними заявами та загальними доповідями можна ознайомитися на веб-сайті Комітету (www.cpt.coe.int).
- КЗК розробив стандарти щодо поведження із позбавленими волі особами. Ці стандарти було коротко викладено у брошурі «Стандарти КЗК» [CPT/Inf/E (2002) 1].
- Більш докладну інформацію про мандат КЗК та його робочі методи можна знайти у тексті Європейської конвенції про запобігання катуванням чи нелюдському, або такому, що принижує гідність, поведженню чи покаранню та у Пояснювальній доповіді до неї [CPT/Inf/C (2002) 1].

Контактна інформація:

Secretariat of the CPT
Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex
Франція

Internet: www.cpt.coe.int
E-mail: cptdoc@coe.int
Тел.: +33 (0)3 88 41 20 00
Факс: +33 (0)3 88 41 27 72

РАДА ЄВРОПИ

**Європейський комітет
з питань запобігання катуванням
чи нелюдському або такому,
що принижує гідність,
поведженню чи покаранню (КЗК)**

КЗК: Стислі Відомості

Страсбург, вересень 2010 р.
Фото на обкладинці: © Council of Europe

CPT/Inf/E (2010) 1
Український / Ukrainian / Ukrainien